

Lleis qualificades

Llei 4/2005, del 21 de febrer, qualificada de les unions estables de parella

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 21 de febrer del 2005 ha aprovat la següent:

Llei 4/2005, del 21 de febrer, qualificada de les unions estables de parella

Exposició de motius

L'article 6 de la Constitució proclama la igualtat davant la llei de totes les persones i que ningú no pot ésser discriminat per raó de naixement, raça, sexe, origen, religió, opinió, o qualsevol altra condició personal o social. Alhora estableix que els poders públics han de crear les condicions per tal que la igualtat i la llibertat dels individus siguin reals i efectives. L'article 13, per altra banda, proclama que la condició civil i les formes de matrimoni han de regular-se per llei i estableix la promoció d'una política de protecció de la família, element bàsic de la societat.

En aquest sentit, el Consell General adoptà, el 30 de juny de 1995, la Llei qualificada del matrimoni com a norma de desplegament constitucional. S'omplia així de contingut el buit legal que existia pel que feia al matrimoni civil tenint en compte, alhora, les opcions de la separació i del divorci com a causa de dissolució del vincle matrimonial.

No obstant aquella important norma de modernització de les relacions personals, el legislador no pot mantenir-se allunyat de fenòmens que vénen cobrant una importància creixent en la societat andorrana. La manca de regulació legal d'aquests fenòmens provoca resultats discriminatoris no sols contraris a l'equitat sinó, moltes vegades, absurds i distorsionadors. Un d'aquests fenòmens socials que cal tractar amb racionalitat legal, i que és objecte de desplegament legal i d'estudi en la doctrina i en la

jurisprudència de molts països, és el de les unions estables de parella.

Tot i partint de la tesi que no té perquè haver-hi identitat entre matrimoni i unió estable de parella, ja que obeeixen a opcions i plantejaments personals distints, és imprescindible respectar aquesta diferència, tant en l'àmbit social com en el jurídic, fent-la compatible amb el principi d'igualtat jurídica i de prohibició de discriminació que garanteix la Constitució en l'article 6. És per això que són tractades com a institucions diferents, intentant evitar des dels poders públics poder generar qualsevol greuge o sanció legal entre ambdues figures. Tal presa de posició es fonamenta en el necessari i inalienable lliure desenvolupament de la personalitat de cadascú, que podria resultar afectat si s'intentés impedir o limitar la convivència *more uxorio*.

Cal no oblidar per altra banda que el Consell d'Europa, del que formem part, postulava mitjançant Resolució de 7 de maig de 1988 la validesa dels contractes atorgats entre persones que viuen juntes en tant que parella no casada i de llurs disposicions testamentàries.

Andorra no està exempta d'aquesta nova realitat social i jurídica i per això s'adopta aquesta norma. S'ha estimat insuficient limitar-se a traslladar els principis essencials dels òrgans institucionals europeus en la nova regulació legislativa de les unions estables de parella, per la qual cosa s'intenta regular altres aspectes amb efectes jurídics establint un sistema de drets i obligacions durant la convivència i també en el supòsit de dissolució de la unió.

Amb la finalitat de regular els efectes personals i patrimonials de la convivència s'estableixen una sèrie de principis com el de seguretat jurídica i el d'autonomia de la voluntat, així com algunes normes de ius cogens com l'obligació de prestar-se aliments, la irrenunciabilitat al dret a la compensació econòmica en cas de ruptura de la unió, el supòsit d'enriquiment injust o el dret a una pensió periòdica de caràcter alimentari, per citar-ne algunes.

A partir dels raonaments exposats, el Consell General aprova aquesta llei.

Capítol primer. Concepte

Article 1

Àmbit d'aplicació de la Llei

La present llei regula els efectes personals i patrimonials de les unions estables de parella, sempre que almenys una de les parts tingui nacionalitat andorrana o la seva residència principal i permanent al Principat d'Andorra.

Article 2

Definició

1. És unió estable de parella la formada de forma duradora per dues persones, majors d'edat o menors emancipades, sense vincle de parentesc en línia recta per consanguinitat o adopció i en línia col·lateral per consanguinitat fins al quart grau, que conviuen en parella i que consten inscrits al Registre corresponent.

2. Per poder formalitzar la unió al Registre cap dels dos convivents pot estar unit per vincle matrimonial o per unió estable de parella a una altra persona.

Article 3

Condicions prèvies a l'acreditació

Les persones que desitgin acreditar la unió estable de parella, han de promoure expedient previ, mitjançant declaració, davant el Registre Civil, segons s'estableixi reglamentàriament.

La inscripció de la unió al Registre, tindrà lloc transcorregut el termini de sis mesos d'ençà la referida declaració, prenent efecte des del moment en què es promou l'expedient previ.

Article 4

Acreditació

La unió estable de parella s'acredita mitjançant la inscripció al Registre d'unions estables de parella del Registre Civil.

Capítol segon. Relacions i efectes personals i patrimonials

Article 5

Regulació de les relacions personals i patrimonials dels convivents

1. Els membres de les unions estables de parella regulen vàlidament, per conveni privat, les relacions personals i patrimonials derivades de la convivència i

els drets i els deures respectius. També regulen les compensacions econòmiques que convinguin per al cas de cessament de la convivència, amb el mínim dels drets i deures que regula aquesta Llei, els quals són irrenunciables fins al moment en què són exigibles.

2. Com a mínim, el pacte entre els convivents estipula que els membres de la unió estable de parella contribueixen al manteniment de la casa i a les despeses comunes:

- a) Amb el treball domèstic.
- b) Amb llur col·laboració personal o professional no retribuïda o amb retribució insuficient, a la professió o a l'empresa de l'altre membre.
- c) Amb els recursos procedents de llur activitat o de llurs béns, en proporció a llurs ingressos i, si aquests no són suficients, en proporció a llurs patrimonis.

Cada membre de la parella conserva el domini, el gaudi i l'administració dels seus béns.

3. L'existència de fills comuns comporta el reconeixement dels seus progenitors en el referit conveni.

Article 6

Les despeses comunes

1. Tenen la consideració de despeses comunes de la parella les necessàries per a llur manteniment i de les persones que tinguin a càrrec que conviuguin amb ells, d'acord amb llurs usos i llur nivell de vida, i especialment:

- a) Les originades en concepte d'aliments, en el sentit més ampli.
- b) Les de conservació o millora de l'habitatge o altres béns d'ús de la parella.
- c) Les originades per les atencions de previsió, sanitàries i educatives.

2. No tenen la consideració de despeses comunes les derivades de la gestió i la defensa dels béns propis de cada membre, ni, en general, les que responguin a l'interès exclusiu d'un dels membres de la parella, incloses les despeses de manteniment de fills no comuns quan aquests no conviuen amb ells.

Article 7

Adopció de menors

Les unions estables de parella poden procedir a l'adopció d'un menor si concorren les mateixes circumstàncies i requisits previstos legalment per a l'adopció conjunta, d'acord amb el que disposa la Llei qualificada de l'adopció i de les altres formes de protecció del menor desemparat, de 21 de març del 1996.

Article 8

Obligació de prestar aliments

Els membres de la parella estable tenen l'obligació de prestar-se aliments, amb preferència a qualsevol altre obligat.

Article 9

Ordre de preferència en la delació dativa

En el cas que un dels membres de la parella estable sigui declarat incapaç, el convivent ocupa el primer lloc en l'ordre de preferència de la delació dativa.

Article 10

Habitatge comú i béns mobles d'ús ordinari

1. El convivent titular de l'habitatge comú o dels mobles d'ús ordinari no pot portar a terme cap acte de disposició del seu dret que en comprometi l'ús sense el consentiment de l'altre o, si hi manca, d'autorització judicial, sempre que aquesta facultat de disposició no hagi quedat explícitament detallada i convinguda en el conveni privat que reguli les relacions personals i patrimonials de la parella.

2. L'acte efectuat sense consentiment o sense l'autorització prescrita per l'apartat anterior és anul·lable a instància de l'altre convivent, en el termini d'un any, des que en tingui coneixement, sense perjudici dels drets del tercer adquirent de bona fe i a títol oneros.

Article 11

Efectes derivats de la legislació vigent en matèria d'arrendaments de finques urbanes

Als efectes derivats de la legislació vigent en matèria d'arrendaments de finques urbanes, la persona unida per una

relació estable de parella amb l'arrendatari s'equipara al cònjuge.

Article 12

Relacions derivades de l'acció protectora de la seguretat social

En les relacions derivades de l'acció protectora de la seguretat social el membre de la unió estable de parella s'equipara, a tots els efectes, al cònjuge.

Article 13

Efectes d'aplicació de la Llei qualificada d'immigració

Als efectes d'aplicació de la Llei qualificada d'immigració, de 14 de maig del 2002, les unions estables de parella s'equiparen al matrimoni, amb les dues salvetats següents:

a) La persona que hagi donat dret al reagrupament familiar de la seva parella segons les especificacions de la Llei qualificada d'immigració, de 14 de maig del 2002, no donarà dret al reagrupament familiar d'una nova parella fins que hagin transcorregut almenys cinc anys de l'anterior inscripció.

b) Si s'extingeix la unió estable de parella d'una persona que hagi obtingut una autorització d'immigració en el marc del reagrupament familiar de conformitat amb les disposicions de la Llei qualificada d'immigració, de 14 de maig del 2002, l'eventual nova unió estable de parella d'aquesta persona no podrà donar lloc al reagrupament familiar de la nova parella fins que hagin transcorregut almenys 5 anys de la cancel·lació al Registre de la unió estable de parella.

Article 14

Efectes d'aplicació de la legislació impositiva vigent sobre transmissions patrimonials immobiliàries

Als efectes d'aplicació de la legislació impositiva vigent sobre transmissions patrimonials immobiliàries, les unions estables de parella, així inscrites al Registre, s'equiparen al matrimoni.

Article 15*Efectes d'aplicació de la legislació laboral i de la funció pública vigents*

Als efectes d'aplicació de la legislació laboral i de la funció pública vigents, les unions estables de parella, així inscrites al Registre, s'equiparen al matrimoni.

Capítol tercer. Extinció i efectes**Article 16***Efectes de la ruptura*

En cas de ruptura de la convivència, els convivents no poden tornar a formalitzar una unió estable amb una altra persona fins que no hagin inscrit al Registre l'anotació de l'extinció, d'acord amb el què disposa aquesta Llei.

Són nuls els actes que contravinguin la prohibició establerta en aquest article.

Article 17*Causas i forma de l'extinció*

1. La unió estable de parella s'extingeix per les causes següents:

- a) Per comú acord.
- b) Per voluntat unilateral d'un dels membres, notificada fefaentment a l'altre.
- c) Per defunció o declaració judicial de mort d'un dels membres.
- d) Per matrimoni d'un dels membres.

2. En cas que els convivents decideixin de mutu acord posar fi a llur relació han d'instar la cancel·lació al Registre mitjançant notificació per escrit i de forma fefaent.

L'extinció de la relació de mutu acord produeix els seus efectes a comptar de la data d'inscripció al Registre.

3. Quan un dels convivents decideix posar fi de forma unilateral a la relació estable de parella ha de notificar-ho fefaentment a l'altre convivent i instar-ne simultàniament la cancel·lació de la inscripció al Registre mitjançant la tramesa de còpia de la notificació.

L'extinció de la relació pren efectes tres mesos després de la notificació escrita feta de forma fefaent a l'altra part.

El matrimoni d'un dels membres comporta d'ofici la cancel·lació al Registre de la unió estable de parella.

4. En el supòsit d'extinció de la unió estable de parella per causa de defunció o declaració judicial de mort d'un dels seus membres, el membre sobrevivent o qualsevol altre interessat tramet còpia de l'acta de defunció o de la declaració judicial al Registre.

5. En el supòsit que l'extinció de la unió es produeixi per matrimoni d'un dels membres sense que s'hagi procedit a la notificació fefaent establerta a l'apartat 3 d'aquest article, o si les parts no han procedit a liquidar els drets i obligacions que resulten de l'acord signat entre elles, la jurisdicció ordinària és competent per entendre dels conflictes patrimonials que puguin sorgir, de la fixació dels danys i perjudicis que se'n puguin derivar i de qualsevol altra qüestió que hagi de ser sotmesa a la decisió dels tribunals.

Article 18*Efectes de l'extinció*

1. L'extinció de la relació implica la revocació dels poders que qualsevol dels membres hagi atorgat a favor de l'altre.

2. Quan la convivència cessa en vida dels dos convivents s'ha d'estar, quant als seus efectes sobre les obligacions envers els fills, a l'ús del domicili familiar i dels seus objectes que no siguin personals de cadascun dels cònjuges i per a l'establiment de la pensió compensatòria per enriquiment injust, a allò que disposa el capítol 3 del títol IV de la Llei qualificada del matrimoni, de 30 de juny de 1995.

Article 19*Drets del membre sobrevivent*

Quan l'extinció de la unió estable de parella es produeix per causa de mort d'un dels convivents, el membre sobrevivent té els drets següents:

- a) A la propietat de les robes, del mobiliari i dels estris que constitueixen el parament de l'habitatge comú, sense computar-los, si escau, en el seu haver hereditari. Tanmateix, no accedeix a la propietat dels béns que consisteixen en joies, objectes artístics o històrics o altres que tinguin un valor extraordinari atès el nivell de vida de la parella i el patrimoni relict, en especial els mobles de procedència familiar de

propietat del convivent premort o en la part que li pertany.

b) A viure a l'habitatge comú durant l'any següent a la mort del convivent. Aquest dret es perd si, durant l'any, l'interessat es casa o passa a conviure en unió estable de parella, de fet o de dret, amb una altra persona.

c) De subrogar-se al difunt en els termes que estableix la legislació vigent en matèria d'arrendaments de finques urbanes, si el difunt era l'arrendatari de l'habitatge.

Article 20*Successió legal o intestada*

1. En el supòsit de successió intestada, el membre de la unió estable de parella sobrevivent té dret a rebre l'usdefruit d'un quart de l'herència, si els hereus són ascendents, descendents, germans o fills de germans del premort. Quan concorre amb altres col·laterals té dret a rebre l'usdefruit sobre la meitat de l'herència.

2. En defecte de descendents, d'ascendents i de col·laterals dins els límits assenyalats en la legislació vigent relativa al dret successori del Principat, ha de ser cridat a la successió el membre de la unió estable de parella sobrevivent, sempre que no constés extingida la unió al Registre.

3. No té dret a l'usdefruit la parella sobrevivent que hagi rebut del causant a títol gratuït, per actes inter vivos o mortis causa, béns per un valor igual o superior al de l'usdefruit. Els béns que hagués rebut per un valor inferior reduiran proporcionalment l'usdefruit.

Capítol quart. El Registre d'unions estables de parella**Article 21***Creació del Registre*

Es crea el Registre d'unions estables de parella, a càrrec del registrador civil, amb la finalitat d'incoar l'expedient previ de declaració de la unió, acreditant la unió i eventualment l'extinció en cas de ruptura de la mateixa, i lliurar-ne testimoni fefaent mitjançant certificació.

Article 22

Requisits per a la inscripció al Registre

Per tal que el registrador civil pugui procedir a la inscripció al Registre d'unions estables de parella, els convivents han de presentar una sol·licitud a l'efecte, que ha d'anar acompanyada dels documents següents:

- a) Declaració jurada de convivència.
- b) Còpia del passaport en vigor o document d'identitat en vigor dels dos membres de la unió estable de parella.
- c) Certificat de residència dels dos membres. Queden exemptes de complir aquest requisit documental les persones de nacionalitat andorrana.
- d) Conveni privat degudament signat entre els membres de la unió estable de parella, el contingut del qual és com a mínim el que s'estableix al capítol segon.
- e) Declaració jurada de dos testimonis conforme tenen constància de la convivència duradora.

Article 23

Requisits per a la cancel·lació de la unió estable de parella

1. L'anotació al Registre de l'extinció de la unió estable de parella es produeix en virtut del que disposa l'article 17. Estan legitimats per instar-la de forma conjunta ambdós convivents o de forma unilateral qualsevol d'ells, o bé qualsevol persona interessada en el supòsit que la causa de l'extinció sigui la mort d'un dels membres.

2. La simple presentació dels documents establerts en els apartats 2, 3 o 4 de l'article 17 és suficient perquè el registrador procedeixi a la cancel·lació al Registre de la unió estable de parella.

3. No es pot procedir a una nova inscripció sense la prèvia cancel·lació de la preexistent.

Article 24

Certificació del registrador

El registrador lliura certificació conforme consta inscrita la unió estable de parella o bé l'extinció de la unió, segons el cas, a petició de qualsevol dels membres de la parella o de persona que justifi-

qui, a criteri del registrador, tenir un interès legítim.

Capítol cinquè. Normativa aplicable i normes processals

Article 25

Normes d'aplicació i jurisdicció competent

La jurisdicció ordinària del Principat d'Andorra és competent en les causes que afecten les unions estables de parella inscrites al Registre.

Disposició addicional

El Govern, en el termini de tres mesos a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, ha d'establir els reglaments que l'hagin de desenvolupar.

Disposicions finals

Primera

Per determinar la llei aplicable a les unions estables de parella i amb caràcter supletori a la present Llei i a la Llei qualificada del matrimoni, de 30 de juny del 1995, s'ha d'estar a allò previst amb caràcter general en les normes de Dret internacional privat respecte a les relacions matrimonials.

Segona

La present Llei entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Casa de la Vall, 21 de febrer del 2005

Francesc Areny Casal
Síndic General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Jacques Chirac
President de la República Francesa
Copríncep d'Andorra